Anul XIV. Cluj, 6 Septemvrie 1936. Nr. 36

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei. | Director: Dr. I. MATEIU | Redacția și Administrația: Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

„Ba și pe toate le socotesc o pagubă față de prețul cel mare al cunoștinței lui Hristos Iisus, Domnul meu. Pentru el m'am lepădat de toate și toate le socotesc gunoaie, ca să câștigăndesc pe Hristos."
Filipeni 3, 8.

Cenzurat.

BISERICA ȘI PARTIDELE POLITICE

În timpul din urmă ne-a fost dat să înregistrăm o serie de declarațiuni din partea reprezentanților autorizați ai partidelor noastre politice cu privire la Biserică, ce merită să fie subliniate.

Astfel cu prilejul unei sărbătoriri a profesorului A. C. Cuza dela Iași, călduros felicitat și de către I. P. Sf. Mitropolit Nicodem al Moldovei pentru viguroasa activitate naționalistă ce-a desfășurat-o timp de aproape 5 decenii, s'a răspuns în cuvinte calde la adresa Bisericii. Partidul național-creștin socotește Biserica strămoșească drept o pârghie a existenței noastre de neam, și de aceea înțelege s'o ocrotească în cadrul politicii generale a Statului. În acelaș sens s'a rostit și dl Octavian Goga cu ocaziunea unui congres județean ținut de curând la Ciucea.

Simultan am auzit și declarațiunile dlui Virgil Madgearu, făcute la congresul tineretului național-țărănist din Ilfov, afirmând că e nevoie de comunitatea sufletească a națiunii, care nu poate fi creiată decât prin reînvierea adevăratului creștinism.

Nici alte grupări politice românești de ordine nu întârzie să-și afirme atașamentul lor față de altarele credinței noastre.

Propaganda comunistă, ce se întețește de-o vreme încoace sub diferite firme camuflate și cu infinite resurse materiale, dă tot mai mult de gândit bărbaților cu răspundere în Stat, îndemnându-i să constate, fără rezerve, că Biserica este una din forțele cele mai puternice împotriva primejdiei bolșevice.

Pentru noi, aceste mărturisiri sunt binevenite, deși nu sunt nouă. Le-am auzit de atâtea ori la festivități, în Parlament și mai ales în număroasele campanii electorale, unde defilează generoase cele mai ispititoare lozinci și făgăduieli.

Întrebarea este însă, ce și cât se realizează din aceste afișări programatice sau ocazionale în practica de guvernare?

Privind bilanțul partidelor, cari au cârmuit țara dela Unire încoace, rămânem puțin încurcați, fiindcă nu găsim echilibrul just dintre promisiuni și înfăptuiri relativ la Biserică. În opoziție și în preajma venirii la putere asigurările sunt din cele mai precise, ca a doua zi după biruință ele să slăbească până la o evaporare succesivă, înăbușite de primatul preocupărilor economice și financiare.

Recunoscând cu sinceritate sprijinul real ce i s'a dat Bisericii de către diferitele guverne, suntem datori totuși să adăogăm, că acest concurs n'a fost de loc în raport cu importanța Bisericii și a serviciilor imense ce le aduce Statului român întregit. De sigur au fost și sunt mari dificultăți din cauza crizei ce ne apasă, dar nu-i mai puțin adevărat că ea s'ar fi atenuat în măsură considerabilă, dacă Biserica ar fi fost pusă — prin ocrotirea ei materială — în situația de a-și împlini nestingherită misiunea ei morală în viața noastră publică. Fiindcă oricât s'ar pretinde, că ordinea și siguranța Statului primează în angajarea bugetului, nimic nu poate răsturnă axioma consacrată, că acolo unde stăpânește în suflete Hristos, baioneta jandarmului este de prisos.

O grijă deosebită se cuvenea Bisericii ortodoxe din provinciile alipite, nu numai pentru că sărăcia ei se găsia aici în fața unor bogate și puternice confesiuni minoritare, ci și pentru cuvântul că în mijlocul câtorva milioane de cetățeni dușmănoși ea reprezintă ideea de Stat românesc cu toate atributele lui.

Prin urmare, nu trebuia să i se precupețească nici unul din drepturile și preferințele, ce puteau asigură înălțarea ei la rangul de conducătoare spirituală a pământurilor desrobite.

Au sporit ce-i drept Episcopiile, s'au creiat insituțiuni nouă de cultură religioasă, s'au înmulțit bisericile, atâtea din ele monumentale, parohii nouă au luat ființă, dar toate acestea cu enorme greutăți și fără o suficientă înzestrare materială, care să le garanteze libertatea mișcării.

Dar cea mai dureroasă omisiune a fost problema existenței Clerului. Și e ușor s'o constate oricine, că Biserica este în funcție directă de preoțime. În opoziția cu un cler catolic și protestant bine situat încă din epoca maghiară, stă în Transilvania preoțimea ortodoxă, prigonită și strivită de mizerii, nădăjduind o reparație în Țara idealului, pe care l-a slujit cu înflăcărare. Au trecut ani dela Unire și preoțimea noastră plutește în aceeași umilință, îndrăznesc s'o spun, într'o sărăcie mai mare decât pe vremuri. Pentrucă veniturile stolare de altădată au dispărut aproape cu totul, sesiuni parohiale nu s'au dat obligator pretutindeni, în satele de munte — și acestea sunt foarte număroase — ele lipsesc complect, iar salarizarea dela Stat este mai prejos chiar decât a învățătorilor, în ciuda pregătirii academice ce o au preoții.

La această situație gravă s'a mai adăogat și chestiunea pensionării, nesoluționată de Stat nici până astăzi.

În asemenea condițiuni, Biserica neamului nu poate răspunde în măsura în care ea ar dori, chemării sale spirituale și naționale, atât de covârșitoare, în consolidarea Patriei întregite.

Iată adevărul trist și mustrător, pe care trebue să-l audă partidele politice românești. Noi îl spunem aici, în nădejdea, că nu vor mai întârzia să facă dreptate deplină Bisericii dominante și slujitorilor ei, fiindcă pe rezistența lor morală se sprijină toată sănătatea sufletească a României nouă.

Determinări în ființa catolicismului, protestantismului și ortodoxismului.*)

Revista „*Gândirea*" în numărul pe Februarie crt. ne aduce judiciosul studiu: „*Spiritualități bipolare*", datorit profundului cugetător *Lucian Blaga*, ales de curând membru activ al Academiei Române. Partea esențială a acestui studiu o constitue deosebirile dintre ortodoxism, catolicism și protestantism, bazate nu pe „preferinți preconcepute" de natură dogmatică, ci mai mult pe deosebiri de *stil*.

Spiritualitățile creștine, cari cuprind trei ramificări: ortodoxismul, catolicismul și protestantismul, sunt îndreptate în primul rând spre „transcendență". Cu toate acestea metafizica creștină n'a eliminat dintre preocupările ei concretul temporal și spațial; dacă a reușit să închege o doctrină religioasă cu repercursiuni așa de adânci în massele populare, aceasta se datorește armoniei pe care a stabilit-o între speculațiile referitoare la transcendent și contactul omului cu acesta. Absolutul „a despicat vremelnicia", punând bază creștinismului „ca religie destinată tuturor oamenilor fără deosebire".

Doctrina creștină răspândindu-se în lume a suferit „anume adoptări și a acceptat oarecari infiltrații spirituale dictate de duhul local sau etnic al feluritelor regiuni geografice". Originar viața spirituală creștină era îndreptată către „împărăția de dincolo", dar cu timpul „începe să se etaleze tot mai vizibil în jurul unei axe cu poli contrari". Acest proces se poate elucida ținând seamă că anumite „categorii ale vremelniciei sunt oarecum asimilate în grad cu transcendentul". S'a angajat o luptă între duhul creștin și atmosfera spirituală locală („duhul local") a cărui sfârșit a fost un compromis „care lua înfățișarea unei orientări bipolare a vieții spirituale".

Catolicismul s'a zămislit în capitala Cezarilor, unde ideia creștină a venit în atingere cu temporalitatea, cu spiritul juridic, cu imperialismul. Deși lupta a câștigat-o creștinismul, a împrumutat „năzuinți cezarice, un subtil duh juridic, un aspru duh de

*/ După Lucian Blaga.

disciplină, o neîntreruptă dispoziţie de luptă cu puterile politice şi sociale..." „catolicismul pendulează între „transcendenţă" şi puterile sacral-etatiste".

Protestantismul a luat naştere în „Germania pădurilor medievale", unde a întâlnit iubirea de independenţă cu aspect individual, familiar şi colectiv şi dupăce creştinismul a reuşit să înfrângă păgânismul şi-a însuşit nota ambianţei cosmice şi sociale, pendulând această nouă concretizare a creştinismului între „lumea de dincolo" şi „lumea libertăţii pământeşti".

În ortodoxie încă întâlnim un proces de asimilare în transcendent a unor categorii „vremelnice". În ortodoxie viaţa oscilează între „transcedenţă" şi categoriile „organicului". Cerul şi pământul sunt cei doi poli ai spiritualităţii ortodoxe. Dostoiewski ne pune la îndemână exemple edificatoare. Ex: Alioşa păzind sicriul starețului Josima, deodată are o viziune şi i se pare că odaia mortuară se lărgeşte, devenind cameră pentru nunta din Cana Galileii. În starea lui extatică, Alioşa vede pământul ca reflex al cerului. „Categoriile preferate ortodoxiei sunt cele ale organicului: viaţa, pământul, firea".

Cât priveşte concepţia despre biserică, catolicismul şi-a modelat-o potrivit ideii de stat. Biserica a fost înţeleasă de catolicism drept un stat universal şi fiind în luptă permanentă cu puterile politice „a desvoltat un uimitor simţ istoric". Protestantismul consideră biserica drept „comunitate adiţională a indivizilor", deci o simplă ficţiune. *In ortodoxie* biserica e privită ca un „organism", ca o „unitate a totului", în care se integrează pe lângă om şi viaţa, precum şi creatura vegetală. Între membrii bisericii ortodoxe există „corelaţii magice" şi obligaţii reciproce; când un membru al bisericii sufere, aceasta se resfrânge asupra întregului organism bisericesc. Fiecare om e vinovat pentru faptele tuturor.

„Organicul" se invederează şi în concepţia despre „naţiune" a ortodoxiei. Ortodoxia defineşte naţiunea după „sânge" şi „grai", considerându-o ca un organism viu. Catolicismul tolerează naţiunea ca realitate numai în măsura în care nu este un impediment contra spiritului său imperialist. Catolicismul trece uşor peste naţiuni, peste hotare naturale, confundând ideia de naţiune cu idea de stat. Interpretarea naţiunii prin accentuarea notelor caracteristice catolicismului, din partea dlui L. Blaga a stârnit nedumeriri în lumea „confraţilor din strana stângă". A pornit chiar şi o tentativa de reacţiune. Rev. Tit. Mălaiu i se pare „că prea vrem să fim stilaţi, decretând „esenţa de spiritualitate ortodoxă" ceeace nu e, şi degradând esenţialul dogmatic la „sărmane formule de nimenea înţelese". Afirmaţiile filosofului creştin sunt taxate ca îndrăsneţe şi fantesiste, dar necombătute. (Reacţiunea a pornit-o susnumitul cu articolul: Naţionalism şi internaţionalism creştin, în Cultura Creştină Nr. 3—1936). Deci e polemică patimaşă, dar neştiinţifică.

În protestantism integrarea insului în naţiune nu e fapt organic, ci rezultatul unei deliberări, provenit din conştiinţa datoriei.

Diferenţele sub unghiul culturii se pot ghici din cele semnalate mai înainte. Astfel catolicismului „îi revine în deosebi paternitatea culturii „monumentale", protestantismului „creaţiile individuale", iar ortodoxismului creaţiile populare, folklorice, cu accentuarea a tot ce e organic. În cadrul celor trei spiritualităţi creştine s'au creiat şi anumite tipuri de oameni, pe cari Lucian Blaga le scoate în relief. „În cadrul catolic se formează, graţie spiritului ce-l caracterizează, oameni reprezentativi şi de mare stil. Atmosfera protestantă e prielnică apariţiei şi cultivării unor mari individualităţi. *Ortodoxia favorizează o existenţă spiritual-organică..*" (pag. 68).

Studiul filosofului creştin trece peste consideraţiile de ordin dogmatic, examinând problema creştinismului în funcţie şi de ambianţa politică, socială şi morală în care a fost altoit. De aceea trezeşte interes nu numai teologilor şi oamenilor bisericii, ci şi profanilor.

Pr. ION BUNEA—Năsăud

Un om al bisericii.

— Petru Sima —

Biserica noastră, în decursul veacurilor a înserat nume, cari s'au jertfit cu sufletul şi cu avutul lor pentru cauza ei sfântă şi chiar în timpurile mai proaspete, două nume laice, bine cunoscute în Eparhia noastră cari au depus la altar şi pentru altar, obolul muncii lor de aproape o viaţă.

Care slujitor al Domnului nu s'ar simţi fericit dacă s'ar găsi şi în parohia lui, nu un creştin de talia inimoşilor mecenaţi *Dr. E. Nicoară* şi *Dr. I. Vescan,* ci măcar unul şi mai modest, care să-l susţină cu fapta, în iniţiativele sănătoase, ce le-ar lua pentru buna propăşire sufletească a parohiei.

De sigur că oamenii buni n'au murit chiar toţi. Mai trăesc încă şi astăzi şi în multe părţi au fost de aceia, cari apreciind cuvintele Mântuitorului „să nu ştie stânga ce face dreapta" (Matei 6, 3) au continuat să trăiască şi pe mai departe în anonimat, convinşi fiind, că faptele lor, sunt cunoscute de Dumnezeu.

Un asemenea om, am avut fericirea să aflu şi eu în parohia, cea de Dumnezeu rânduită mie spre păstorire, e omul al cărui nume l-am pus sub titlul articolului de faţă.

Pentru o mai bună lămurire, ţin să spun că acest om, ale cărui plete înălbite de lungimea celor 76 ani ce-i poartă, n'a fost şi nu este un intelectual, deci, n'a putut ocupa funcţiuni, în urma cărora să fi realizat beneficii frumoase. Nu este nici chiar gospodar înstărit. S'a născut din rândul celor mai umili creştini, şi a fost întotdeauna ceeace este şi astăzi, un umil cărbunar. Şi-a tors viaţa din deplin în inima pădurilor, arzând cărbuni de lemn, dând în acelaşi timp de lucru oamenilor lipsiţi, iar, el cu gândul la Dumnezeu, a cărui putere de mic a înţeles-o, se frământă cum ar putea face, ca din puţinul lui câştig să-şi mulţumească familia, dar, în acelaşi timp să poată îndeplini măcar în parte, şi voia lui Dumnezeu, care aşteaptă „milă" şi „fapte".

Şi Dumnezeu, care „inima înfrântă şi smerită nu o va urgisi (Ps. 50, 18), i-a ascultat rugămintea.

De câte ori se simţea nevoia de ceva la biserică, era cel dintâi care se oferea să le îndeplinească.

Astfel se explică, cum de cele mai valoroase obiecte din biserica dela Boereşti, sunt legate de numele lui.

Printre ele, ca să amintim numai de câteva, se pot înşira următoarele: O faţă frumoasă de catifea, de culoare roşie-închisă, care acopere masa sf. altar, până jos, o Evanghelie nouă, legată în scoarţe tari acoperite cu catifea roşie, în cele patru colţuri cu cei patru evanghelişti pictaţi pe porţelan şi prinşi în rame aurite, iar la mijloc icoana Învierii tot din aceeaşi materie. Două sfeşnice în mărime de cca 45 cm. pe masa sf. altar lucraţi din argint veritabil. A contribuit cu sumele cele mai mari la cumpărarea mai multor rânduri de odăjdii, unele brodate cu fir şi mătasă. O acoperitoare de tetrapod, lucrată anume şi singura care-i poartă numele. A cumpărat un candelabru de sticlă-cristal cu 12 lumânări, frumos împodobit, cu o mulţime de ornamente. A procurat o mulţime de cărţi bisericeşti pentru strană. A fost iniţiatorul mai multor lucrări pentru biserică, premergând la toate cu fapta, contribuind el cel dintâi cu sume cari l-au aşezat în fruntea coloanei. La lucrările ce s'au efectuat în vara anului trecut, pentru repararea bisericii, a dăruit mai multe cară de cărbuni, pentru prelucrarea fierului, cu care s'a legat biserica. A refăcut pe a sa cheltuială zidul de piatră din jurul bisericii, iar, mai proaspăt a ridicat în mijlocul comunei o frumoasă troiţă de stejar, pe care o a înconjurat cu un gard frumos.

Oriunde e vorba de faptă creştinească, e cel dintâi prezent, dându-şi obolul cu foarte multă bunăvoinţă. Om cumpătat în toate, adânc creştin, ţine toate posturile bisericeşti. Creştin cu inima, cu vorba şi mai mult cu fapta, lucru rar în zilele noastre, s'a desăvârşit în cele bune. Lipsit de lumina scrisului şi a cetitului, a urmat o singură şcoală: biserica. Şi o singură ţintă: voia lui Dumnezeu.

În vremile acestea de haos moral de resentimente faţă de biserică, cred că nu-i fără importanţă, resemnarea vieţii acestui om, în nădejdea, că ea ar putea servi de model, unor oameni cu mult mai înstăriţi decât dânsul.

Pr. AUGUSTIN FAUR

Boereşti.

Fapte nu vorbe!...

Vrem fapte, nu vorbe... Vrem să vedem unde sunt rezultatele muncii pe tărâmul moral!

Este ceva, care pentru unii n'ar interesă aşa de mult. Nu putem trăi însă fără această întrebare, nu putem nizui către „mai bine", dacă nu ne vom pleca genunchiul în faţa Fiinţei Supreme!... Sufletul se înalţă spre divinitate. Tendinţele animalice din om sunt înfrânte numai atunci, când pe acest tărâm moral-religios, se vor afla oameni destoinici, înarmaţi cu puterea Celui de Sus, să deşteleneasca ogorul plin de spini şi polomidă.

Mulţi zic că, într'adevăr sunt religioşi şi că nu mai au nevoe de staturile celor „ce ştiu". Dar unde sunt roadele? Unde sunt faptele lor? Vorbele se duc! Sboară în noianul plin de neguri dar faptele rămân, trăesc şi se întipăresc adânc în mintea fiecăruia.

Fiinţa religioasă întotdeauna când primeşte un sfat bun, caută să-l şi practice. Ajuţi un cerşetor ce-ţi întinde mâna, treci pe lângă o văduvă cu casa plină de copii, cari zac în mizerie şi-i dai ajutor, scapi pe duşmanul tău din nenorocire. Iată fapta! Iată mântuirea sufletului tău plin de păcate! Contrariu, conştiinţa îţi va fi încărcată şi strânsă cu nişte legături rele, care nu se vor rupe uşor.

„Iadul îl porţi în tine omule!" zice *Tertulian.* Şi nu ne întrebăm: Cum putem goni acest iad din casa sufletului nostru?

E ceva mistic, dar în acelaş timp şi ceva divin. Numai urmând învăţăturile „Celui ce S'a răstignit pentru mântuirea noastră", vom ajunge să sfărâmăm infamia şi miopia morală, ce bântuie pătura societăţii noastre.

Altfel, vom ajunge să căutăm alinare atunci, când totul va fi înzadar, când orice sforţare va fi de prisos. Suntem supuşi Celui rău şi neglijem faptele care ne scot la liman. Suntem pasivi şi această stare ne duce către prăpastie. Ajunşi aci, nu e nevoie decât de o mică adiere a conştiinţei noastre şi vom cădea în abisul fără fund, de unde, cu greu vom eşi!...

Faptele celor mari se vor pomeni.

Va ajunge vremea când încărcaţi de fapte bune să păşim cu fruntea sus şi fără teamă înaintea Dreptului Judecător.

În furnicarul acesta de lume, câţi sunt însă care vor fi încununaţi cu cununa muceniciei?

Treapta aceasta care acum e neglijată, va fi mai târziu cu atât mai simţitoare, cu cât vom fi săraci în fapte bune...

Cu toţi la muncă deci şi călăuziţi de acelaş ideal să nu ne lenevim în acţiunile noastre de propagandă morală-religioasă şi atunci vom fi demni de a cere şi altora: fapte nu vorbe.

Pr. IFRIM BORDEA

INFORMAŢIUNI

Schimbări la Ministerul Cultelor. În urma remanierii guvernului săvârşită săptămâna trecută de către d. Gheorghe Tătărescu, Ministerul de Culte a căpătat un nou titular în persoana dlui Victor Iamandi, fost ministru. La acelaş departament a fost numit subsecretar de stat d. prof. Tiberiu Moşoiu dela Universitatea din Cluj.

Dl prof. Al. Lapedatu a rămas şi în noua formaţiune, însă numai ca ministru fără portofoliu, aceasta din cauză de boală.

Adunarea generală a Astrei. Anul acesta adunarea generală a venerabilei noastre societăţi culturale din Sibiu va avea loc la Blaj în zilele de 20 şi 21 Septemvrie. Programul este foarte bogat, cuprinzând în afară de partea administrativă obişnuită probleme curente, cum ar fi d. p. şcoala ţărănească, organizarea sanitară rurală, ziua Astrei etc. Dl ministru Al. Lapedatu va ţineà conferinţa festivă vorbind despre a 75-a aniversare a Astrei. Se va constată şi la acest mare praznic, că glorioasa instituţie de cultură naţională nu se bucură de sprijinul ce i se cuvine, spre a-şi împlini rostul important în desvoltarea neamului. Vor auzi cei obligaţi s'o susţină şi s'o întărească într'o vreme tulbure, când utilitatea ei este atât de evidentă?

Cerc religios în parohia Petroasa (Turda). La începutul lunei Iulie a. c. preoţii cercului religios *Hidiş*, au fost convocaţi de preşedintele lor, pentru a se întruni în parohia Petroasa, în scop de propagandă religioasă.

La ora 8 s'a început serviciul divin cu Utrenia şi Sf. Liturghie, celebrate în sobor de preoţii: Munteanu, preşedintele cercului (Hidiş), Ştefan Marinoi (Petroasa) şi Traian Pleşa (Stejeriş), secretarul cercului religios. La Priceasnă a predicat frumos şi pe înţelesul poporului părintele *Muntianu* despre: *Rugăciune*. Iar după rugăciunea Amvonului a vorbit păr. *Tr. Pleşa* despre: *Rolul şi chemarea preotului*, precum şi respectul ce i se datorează din partea credincioşilor. După terminarea Sf. Liturghii, s'a săvârşit afară, în curte, slujba Sf. Maslu.

După amiazi, mulţimea credincioşilor în frunte cu preoţii s'au îndreptat în procesiune solemnă cu prapori şi icoane, spre vârful unui deal, deasupra comunei, unde eră ridicată o frumoasă cruce de piatră, pentru a fi sfinţită. Crucea s'a făcut cu banii şi oboseala părintelui parohiei.

O măsură aşteptată. Dl Dr. C. Angelescu ministrul Instrucţiunii Publice a dispus revizuirea tuturor manualelor didactice, spre a puteà elimina din uzul şcoalelor toate acele cărţi ce nu corespund programelor analitice şi în deosebi condiţiilor de moralitate şi patriotism. De multă vreme se semnalează prin ziare şi reviste existenţa unor manuale dubioase, cari răvăşesc sufletul tinerimii şcolare prin proza lor vulgară, alături de tipăriturile scandaloase ale editurei Ignaţ Hertz. De aceea, salutăm cu bucurie gestul dlui ministru al Instrucţiei Publice în nădejdea că el va fi dus până la capăt.

Gesturi frumoase. Ziua de Duminecă 19 Iulie a fost o zi de mare bucurie şi înălţare sufletească pentru parohienii parohiei Ciubanca.

În această zi a venit în comuna noastră dnii *Silviu Crăciunaşiu* ing. inspector Sibiu, însoţit de fraţii Dsale Augustin şi Virgil Crăciunaş. Domniile lor fiind fii vrednicului preot Grigoriu Crăciunaşiu care a păstorit această parohie timp de 38 ani, iar acum fiind în situaţii înalte nu şi-au uitat de locul de naştere, ci au crezut de bine, să vină cu un dar frumos pentru biserica la altarul căreia a servit şi s'a rugat părintele lor atâţia ani şi au adus un clopot în valoare de 7000 (şapte mii) Lei care s'a sfinţit în faţa d-lor şi a întregului popor din comună şi apoi s'a aşezat în turnul bisericii alături de celelalte două clopote vechi. Tot atunci dl inspector S. Crăciunaşiu a donat şi 500 (cincisute) Lei pentru acoperirea nevoilor bisericii.

După sfinţire distinşii oaspeţi s'au întreţinut cu poporul care-i înconjură cu atâta dragoste, împărţind daruri şi ajutoare celor lipsiţi îndemnând la bine şi încurajând pentru viitor.

Mulţumin şi pe această cale vrednicilor fruntaşi. *Pr. Gh. Munteanu.*

Cum se apără pacea. Într'un discurs ţinut la încheierea marilor manevre italiene, ducele Mussolini lăudând ţinuta trupelor a declarat ca să se audă în lumea toată, că Italia, deşi a purtat un război greu în Etiopia, totuş este atât de bine pregătită încât la un simplu ordin poate mobilizà 8 milioane de oameni. Aceasta este una din realizările cele mai formidabile ale regimului fascist, neatinsă încă de nici un alt stat european. Acest fapt unic constitue un exemplu elocvent şi pentru România, mult mai expusă invaziilor duşmane. Înzestrarea armatei este un imperativ al păstrării hotarelor noastre de azi.

Spania sângerează. Războiul civil deslănţuit între guvernul comunist şi populaţia naţionalistă bântuie cu furie pe tot pământul Spaniei, secerând mii de oameni şi prefăcând în ruine oraşe cu catedralele lor măreţe. De mult istoria n'a mai înregistrat un măcel atât de cumplit între fiii aceluiaş neam. Şi când ne gândim, că acest dezastru fără seamăn este provocat de nebunia comunistă, avem toate motivele să ne împotrivim din răsputeri propagandei bolşevice dela noi, pedepsind fără milă pe agenţii ei criminali.

Petrache Lupu are un copil. Ziarele anunţă, că Petrache Lupu dela Maglavit a fost dăruit de Dumnezeu cu al doilea fiu. Botezul lui se va face în curând, având ca naş pe M. S. Regele Carol II, reprezintat prin comandantul de Corp din Craiova. Noul născut a primit deocamdată un dar de 15.000 Lei din caseta regală.

Mulţămită publică. Consiliul parohial ort. rom. din p. filie I. G. Duca aduce şi pe această cale vii mulţumiri pentru donaţiunea ce i s'a făcut din partea bisericii surori mai mari „Măreşelu" şi anume un rând de ornate în stare foarte bună.

Oficiul parohial.

BIBLIOGRAFIE

Nichifor Crainic: *Puncte cardinale în haos.* Editura „Cugetarea". 317 pag. Preţul 70 Lei.

Nu de mult a apărut în editura „Cugetarea" cartea cu titlul de mai sus, datorită dlui Nichifor Crainic. Numele autorului este o garanţă suficientă pentru conţinutul bogat în idei, cari sunt desbătute în lucrare. Problemele examinate prezintă un interes deosebit pentru ortodoxia noastră sfântă, fiindcă din ansamblul lor se desprinde rolul covârşitor şi hotărâtor pe care l-a avut factorul creştin în promovarea vieţii noastre naţionale. Etnicul contopit cu ortoxia se integrează minunat în structura sufletească a Românului, adevăr pe care-l demonstrează cu competinţă dl Nichifor Crainic în studiul de mai sus.

Pentru orientarea cititorilor — cel puţin schematică — redau titlul problemelor abordate de cunoscutul şi apreciatul apologet al tradiţionalismului, constătător din naţionalism sprijinit pe ortodoxism: Tineretul şi Creştinismul, Puncte cardinale în haos, Titanii ateismului, Parsifol, Sensul tradiţiei, A doua neatârnare, Mărturisire de credinţă, Rasă şi religiune, George Coşbuc, poetul rasei noastre, Nicolae Bălcescu, Estetica lui Nicolae Iorga sau misticul fără voie, Coumpo Santo, Roma universală, Pacifism.

Deşi o mare parte din studiile înşirate mai sus au fost publicate în coloanele revistei „Gândirea", totuşi au o trăsătură comună, care le dă unitatea necesară unui studiu compact. Ceea ce descoperi în fiecare pagină este de obicei un element încrustat în firea noastră, fie cu caracter creştin, fie de nuanţă autohtonă-românească. Tradiţionalismul e nota caracteristică în opera dlui N. Crainic. Accentuăm însă că tradiţionalismul nu este conceput ca o forţă statică, ci ca o forţă dinamică. Tradiţionalismul nu este întoarcerea la trecut, ci aprecierea tendinţelor şi strădaniilor de perfecţionare ale trecutului. „Cultul strămoşilor e cultul sufletului şi mult mai puţin al formelor. Iubim în ei ceea ce le supraviţuieşte şi se adaogă vieţii noastre, sporind-o în ceea ce numim conştiinţă naţională, care e simbioza trecutului cu prezentul. Trupurile lor sunt în pământul patriei, sufletele lor sunt în cerul Bisericii. Atingând acest pământ, îi atingem; rugându-ne, luăm — prin taina Bisericii — contact cu ei. Îi iubim pentru strădania lor, pentru izbânzile şi neizbânzile lor. Dacă nu ne refugiem neapărat în formele create de ei, înţelegem să-i invocăm sprijin încrederii în sforţările noastre de a creia. Nu-i blestemăm fiindcă nu vrem să fim blestemaţi de cei ce vor veni după noi... (pag. 106).

Deşi din înşirarea titlurilor, s'ar părea că unele probleme n'ar avea nici o legătură cu ceea ce am semnalat mai înainte, totuşi spre mulţumirea cititorului — chiar atunci când examinează viaţa vre-unui poet (Coşbuc) sau scriitor (Bălcescu) evidenţiază în genere legătura lor cu solul şi seva spirituală, care le-a consacrat personalitatea.

Autorul, duşman al democraţiei, precum şi un iredutabil combatant doctrinar al ateismului sub diferitele lui apariţii, găseşte că punctele cardinale în haosul care stăpâneşte sufletul contimporan sunt: spiritualismul creştin şi naţionalismul, atât aiurea cât şi la noi.

Din lectura acestei cărţi rămâi cu un câştig: te edifici solid că ortodoxismul şi românismul convieţuesc structural în sufletul românesc şi constituie piatra de temelie a vitalităţii noastre. **Pr. ION BUNEA**-Năsăud.

*

Preot Gh. Perva. Cercetând Scripturile. Insemnări şi meditaţii. Arad. Tipografia Diecezană. 74 pagini. Prefaţă de preotul Toma Chiricuţă.

Broşura cuprinde un mănunchiu de articole şi studii publicate prin revistele Biserica şi Şcoala, Fântâna Darurilor, Ortodoxia şi Neamul Românesc pentru popor. Autorul, un priceput purtător de condei, se opreşte la o serie de probleme creştine, pe cari le cercetează în lumina evangheliei. Astfel semnalăm: Puterea educativă a Sf. Scripturi, Eroismul omului de rând, Necesitatea unui ideal în viaţă, Predica edificatoare, Antichristul Nietzsche, Fariseul, Gânduri la naşterea Mântuitorului, De ziua Pătimirii, Sfânta Euharistie şi preotul etc.

Citind aceste pagini simţi că în ele vibrează un suflet cald şi o inimă credincioasă de apostol al Domnului. Iată, literatura simplă dar preţioasă, la care s'ar puteà angajà mulţi preoţi din generaţia tânără.

*

N. Gr. Popescu-Prahova, Raporturile dintre Stat şi Biserică. Chişinău. 312 pagini. Preţul Lei 200.

În sfârşit, după o secetă cumplită în domeniul dreptului bisericesc, ne vine tocmai din Basarabia, o lucrare serioasă, documentată şi bine scrisă. Autorul ei este profesorul de drept bisericesc şi totodată decan al Facultăţii teologice din Chişinău.

După o scurtă introducere despre puterea spirituală şi temporară d. Popescu desvoltă în cinci capitole mari conţinutul şi evoluţia raporturilor dintre Biserică şi Stat, vorbind despre sistemul teocraţiei antice şi medievale, despre regalismul protestant exprimat în teritorialism, colegialism şi episcopalism, cu variantele înrudite de galicanism, febronianism şi iozefinism din veac. XVIII-lea. Trece apoi la cele două probleme fundamentale: separaţia şi uniunea dintre Biserică şi Stat, analizând de aproape toate aspectele lor. În cel din urmă capitol autorul se ocupă şi de regimul Cultelor din România, căruia îi face o severă critică. O bibliografie bogată de 34 pagini încheie lucrarea aceasta meritoasă. Ne vom opri altădată la părerile dlui prof. Popescu-Prahova despre sistemul constituţional românesc, pe

care-l găseşte criticabil. Deocamdată recomandăm cartea Academiilor teologice şi preoţimei noastre, cari vor găsi un isvor de largă orientare în paginile ei.

*

Dr. N. Milaş: Canoanele Bisericii ortodoxe însoţite de comentarii. Vol. II, partea II. (Canoanele Sfinţilor Părinţi şi canoanele întregitoare). Traducere făcută de *Dr. Nicolae Popovici*, profesor la Academia Teologică din Arad şi *Uros Kovincici*, protoiereul ortodox sârbesc al Aradului pe 300 pagini. Tiparul Tipografiei Diecezane din Arad. Preţul 125 Lei.

Cu partea aceasta se încheie publicarea în româneşte a celebrului canonist ortodox N. Milaş. Traducătorii pot fi mulţumiţi că au pus la dispoziţia literaturii bisericeşti române una dintre operile fundamentale ortodoxe. Traducerea textului canoanelor este făcută şi în partea prezentă de *Păr. Popovici* după originalul grecesc din *Sintagma Ateniană* într'o limbă clară şi lipsită de obscurităţile din traducerile mai vechi. La fiecare canon sunt indicate şi canoanele paralele, cari tratează despre aceeaşi chestiune. Urmează apoi comentariile lui N. Milaş, cari lămuresc conţinutul canoanelor din diferite puncte de vedere. La sfârşitul cărţii, ca şi la sfârşitul volumului prim, avem un indice alfabetic detailat despre numirile şi materiile cuprinse în întreg volumul al doilea, care uşurează foarte mult folosirea cărţii. Cu acest indice chiar şi cei mai puţin familiarizaţi cu canoanele pot găsi imediat toate canoanele, care-i interesează. De acum înainte clerul şi toţi cei ce se interesează de chestiunile bisericeşti au la îndemână un mijloc auxiliar foarte preţios pentru cunoaşterea şi aprofundarea adevăratei concepţii creştine ortodoxe, aşa cum se găseşte depusă în sfintele canoane.

Cartea se poate comanda la *Librăria Diecezană* din Arad, precum şi la alte librării, trimiţându-se preţul şi 10 Lei pentru porto, recomandat 20 Lei.

Consiliul Eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 5159/1936.

Comunicat.

Comitetul Ligii Culturale, printr'o adresă corespunzătoare cere recomandarea revistei „Neamul Românesc pentru popor" către onor. preoţime, spre a putea fi lăţită cât mai mult în massele mari ale poporului.

Munca nepreţuită pentru neam şi biserică a dlui prof. N. Iorga ne este cunoscută tuturor şi cunoaştem cu toţii că revista d-sale, pe care acum o conduce Comitetul central al Ligii Culturale, „Neamul Românesc pentru popor", e poate singura revistă în felul ei. Există de 25 ani şi consecvent lucrează în aceeaşi direcţie ideală: răspândirea cuvântului de bună îndrumare sufletească, culturală, naţională şi religios-morală în mijlocul poporului.

Credem că este în interesul Bisericii noastre, ca tocmai acum când atâta literatură dezastruoasă se lăţeşte în popor, revista de mai sus să fie lăţită de onor. preoţime mai ales în straturile largi ale poporului, ca să preîntâmpine lucrarea subversivă a presei rele.

Pentru onor. preoţime în special credem că e bine să recomandăm revista „Cuget clar", „Noul Sămănător" de sub direcţiunea dlui prof. Iorga, prin care onor. preoţime poate avea orientări bune pe teren literar. „Neamul Românesc pentru popor" e 100 Lei la an, iar „Noul Sămănător" 200 Lei pe an. La ambele reviste este bine venită şi chiar foarte dorită colaborarea preoţimei.

Revistele se pot abona la Aşezământul tipografic „Datina Românească", Vălenii-d-Munte.

Cluj, la 29 August 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 5522/1936.

Comunicat.

Inspectoratul şcolar din Cluj a dat următoarea circulară către revizorate şi direcţiunile şcolilor primare:

„Circulara Nr. 16500/1936.

Către direcţiunile şcolilor primare şi către Revizoratele şcolare. Aducându-ni-se la cunoştinţă, că se aranjează, chiar şi în localuri de şcoală, felurite serbări culturale şi de altă natură în Dumineci şi sărbători, înainte de masă, între orele 9—11, când în toate bisericile se face Sf. Liturghie, atrăgând astfel pe credincioşi dela serviciul divin, Vă facem cunoscut că este strict interzis a aranja asemenea serbări în localurile de şcoală, în timpul când se celebrează Sf. Liturghie.

Inspector şef, Gh. Popa. Şeful secţiei, C. Iencica."

Aducem aceasta la cunoştinţa On. preoţimi ca să ţină seamă de acest ordin şi să ne raporteze cazurile când nu s'ar respectă din partea celor interesaţi.

Cluj, la 2 Septemvrie 1936.

Consiliul eparhial.

Oficiul protopopesc ort. rom. Lupşa, cu sediul Baia-de-Arieş.

Nr. 365/1936. (25) 1—3

CONCURS

Pentru parohia vacantă *Şasa-Geamăna* se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Renaşterea".

1. Salariul dela Stat, conform cuafilicaţiunei.

2. Sesiune parohială, teren cositor şi cimitirul plantat cu pomi roditori, în total 3 jugăre.

3. Casă parohială nouă, supraedificatele de lipsă şi grădină pentru legume.

4. Câte $^1/_2$ ferdelă bucate — porumb şi grâu — dela 117 familii, din cari bucate partea cantorului e $^1/_3$ parte, iar a paraclisierului $^1/_{10}$ parte.

5. Una zi de lucru dela fiecare familie, sau contravaloarea în bani, conform plăţii la zi, uzitată în comună.

6. Lemnele de foc trebuincioase, aduse în curtea caselor parohiale.

7. Stolele obişnuite în parohie.

Concurenţii vor prezentă acestui oficiu, deodată cu documentele de concurs recerute şi actul de învoire a P. S. Sale, fără de care cererea de concurs nu poate fi luată în considerare.

Prezentarea în parohie a candidatului să poate face numai cu prealabilă avizare a acestui oficiu.

Baia-de-Arieş, la 31 Aug. 1936.

Oficiul protopopesc în conţelegere cu consiliul parohial.

Protopop *Vasile Şpan.*

Direcţiunea Internatului Teologic ortodox român, Cluj.

Publicaţie de licitaţie.

Conform cu legea pentru conducerea contabilităţii publice, se publică licitaţie pentru furnizarea **cărnei şi a pâinei** necesare Internatului teologic ortodox român din Cluj, în decursul anului şcolar 1936/37. Licitaţia va avea loc în localul propriu al Internatului din Strada Iaşilor Nr. 14, în ziua de *20 Septemvrie 1936, ora 11 a. m.*

Ofertele licitanţilor se vor înaintă închise cel mai târziu până în ziua de *19 Septemvrie, ora 8 seara.*

Direcţiunea îşi rezervă dreptul de a statua asupra acelei oferte ce va crede mai favorabile.

Informaţiuni asupra condiţiilor de furnizare se pot primi la administraţia Internatului în fiecare zi dela 11—12 a. m.

Cluj, la 28 August 1936.

Direcţiunea.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

Nr. 5277/1936.

Comunicat oficial

către toate oficiile protopopeşti şi parohiale din Eparhia Clujului.

Pentru ca construcţiile de biserici (inclusiv iconostasul şi pictura lor) şi de case parohiale să se poată executa în condiţiuni deplin mulţumitoare din punct de vedere tehnic, artistic, igienic, financiar etc. şi ca să fie conforme cu arhitectura tradiţională — religioasă şi naţională — a Ţării noastre, Congresul Naţional Bisericesc în sesiunea sa ordinară din Octomvrie 1935 a votat un *„Regulament pentru executarea construcţiilor de biserici, capele, clopotniţe, case parohiale, atenanse, reparaţiuni, transformări etc."*

Acest regulament, trimis tuturor oficiilor parohiale cu ordinul nostru circular Nr. 3614 din 10 Iunie a. c., îl decretăm de obligatoriu începând cu ziua de azi.

Subliniem din el în special următoarele dispoziţiuni indiscutabile:

1. Planurile şi devizele de construcţii în valoare de peste 300.00 Lei vor fi întocmite exclusiv de un *arhitect înscris în corpul arhitecţilor;* cele cu o valoare mai mică pot fi redactate şi numai de un *inginer* sau *măiestru constructor* (bau măiestru) investit legal cu *brevet industrial,* dar să fie vizate sub răspundere personală şi de un arhitect autorizat (Art. 6).

2. Planurile şi devizele, conţinând toate piesele prevăzute la Art. 12 Reg. vor fi redactate şi înaintate spre aprobare cel puţin în *dublu exemplar,* dintre cari unul va rămâne la Consiliul Eparhial.

3. Construcţiile în valoare de peste 50.000 Lei se vor execută obligatoriu pe cale de *licitaţie publică* sau prin *cerere de oferte închise* (cel puţin 3) dela antreprenori constructori specialişti; cele în valoare sub 50.000 Lei se pot executa şi pe cale de *regie,* dar pe lângă restricţiile din Art. 34 al reg.; *bunăînvoiala* este admisibilă numai după 3 licitaţii publice consecutive fără rezultat.

4. Antreprenorul executant, — ca şi arhitectul proiectant al planurilor şi devizelor — trebue să fie cetăţeni români şi creştini ortodocşi (Art. 8 şi 17 Reg.).

5. Lucrările se vor execută sub supraveghierea arhitectului proiectant sau a celui angajat de parohie şi strict în condiţiile dela Art. 22—31 din regulament.

6. Arhitectul sau măiestrul constructor proiectant al planurilor şi devizelor nu poate fi în acelaş timp şi antreprenorul respectivei construcţii (cf. Reg. de aplicare a legii Corpului arhitecţilor).

7. Recepţionarea lucrărilor executate se va efectuà în condiţiile dela Art. 32 şi 33 din regulament asistând însă şi arhitectul Consiliului Eparhial şi P. C. D. Protopop concernent. Procesul verbal de recepţie se va redacta şi înainta în dublu exemplar, unul pentru Consiliul Eparhial.

Recepţionarea bisericei va premerge sfinţirei ei.

8. În ceeace priveşte *pictarea bisericilor,* considerând puternica înrâurire a picturei bisericeşti — şi mai ales a celei bizantine ortodoxe, cu caracterul ei sever şi ascetic — asupra educaţiei religioase şi morale a poporului, în viitor nu vom mai aproba decât proiectele adjustate cu planul, devizul şi memoriul explicativ necesar al pictorului iconograf şi executate în cale de licitaţie publică *de pictori români autorizaţi* de Consiliul nostru Eparhial.

În consecinţă invităm şi pe această cale pe St. d. pictori iconografi să ne înainteze spre examinare actele Dlor de naştere, botez, studii de specialitate, câteva modele proprii de pictură bisericească bizantină, un memoriu cuprinzând bisericile pictate de ei până azi şi alte acte de recomandaţie, pentru a le eliberà *autorizaţia de pictarea bisericilor* în Eparhia noastră.

Acest comunicat oficial se va înregistra şi observa cu stricteţă.

Cluj, din şedinţa Consiliului Eparhial ţinută la 28 August 1936.

† Nicolae, Episcop. **Laur. Curea,** secretar.